

IMPLICAREA PRESEI ÎN MODERNIZAREA LUMII RURALE. STUDIU DE CAZ: GAZETA POPORALĂ „ȘEZĂTOAREA” (1875–1882)*

Alexandru Nicolaescu**

Abstract: *The present research aimed to analyze the main topics through which the newspaper published for peasants Șezătoarea [The social soire] tried to modernize the Romanian rural world in the second half of the nineteenth century. Representing a particular type of press, dedicated primarily to the rural world, the newspapers published for peasants disseminated the essential information of the period in the countryside area, „translating” the data transmitted to the villagers.*

Our study focused on revealing the topics addressed by one of the most important publications of this time, Șezătoarea, which appeared between 1875–1882, initially in Budapest and then in Oradea. Its editor was one of the most influential intellectuals of the Romanians within the Austro-Hungarian Empire, Iosif Vulcan. He published one of the most long-lived and representative Romanian magazines, Familia [Family] (1865–1906). Through the studied gazette, various information was published, from those dedicated to agriculture, regarding new agricultural methods and techniques, the introduction of machine tools, to those dedicated to the economic field, the need to support children at school, especially those of trades, active participation in the economic life of Transylvania through the organization of village banks and agricultural associations, etc. All these topics and others were followed in the published articles. One of our research aims was to assess whether or not the publication had achieved its goal of publishing materials aimed at modernizing the Romanian rural world at the end of the nineteenth century.

Keywords: „Șezătoarea”, Iosif Vulcan, the newspapers published for peasants, press, Transylvania.

Introducere

Presa a fost unul din factorii modernizatori, mai ales în punctul maxim al dezvoltării sale din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. În cercetarea de față avem în vedere analiza tematică a articolelor publicate de gazeta populară „Șezătoarea” care au avut scopul de a moderniza lumea rurală românească din Transilvania ultimei părți a secolului naționalităților. Am ales să studiem gazeta populară editată de Iosif Vulcan, deoarece a fost una din cele mai longevive publicații dedicate țăranilor români ardeleni și printre primele astfel de publicații.

* Lucrarea face parte din proiectul de cercetare cu nr. GAR-UM-2019-II-2.7-2/15.10.2019 realizat cu sprijinul financiar din Fondul Recurent al Donatorilor, aflat la dispoziția Academiei Române și gestionat prin Fundația „PATRIMONIU”.

** Cercetător științific III, dr., Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu al Academiei Române; e-mail: alex_nicolaescu@yahoo.com.

„Anuarul Institutului de Istorie «G. Barițiu». Series Historica”, tom LXI, 2022, Supliment nr. 2, p. 115-128.

Gazetele populare românești din Transilvania au reprezentat un nou tip de ziar, cu un conținut pe înțelesul țărănimii, încercând să traducă mesajele și expresiile academice în cuvinte pe înțelesul țăranilor. Avantajul lor, față de sistemul școlar, era că puteau fi lecturate în grupuri și pătrundeau în cele mai îndepărtate sate, astfel că și cei care nu știau carte aveau acces la informație.

Cercetarea noastră s-a focalizat pe modul în care, prin intermediul studiului de caz aplicat asupra gazetei populare „Șezătoarea” putem evidenția activitatea elitelor românești, care au încercat să transmită informații utile țăranilor, având ca principal scop educarea, informarea și implicit, modernizarea locuitorilor din mediul rural. Diseminarea informațiilor educaționale a fost un procedeu utilizat intens de presa perioadei analizate. În acest sens au fost publicate informații diverse, de la cele dedicate agriculturii, referitoare la noile metode și tehnici agricole, introducerea mașinilor unelte, până la cele consacrate domeniului economic, necesitatea de a-și susține copiii la școală, mai ales la cele de meserii, participarea activă la viața economică a Transilvaniei prin organizarea băncilor sătești și însoțirilor agricole etc. Toate aceste teme, dar și altele, le-am urmărit în cadrul articolelor publicate de „Șezătoarea”. Unul dintre scopurile cercetării noastre a fost acela de a evalua dacă publicația în cauză și-a atins sau nu dezideratul legat de susținerea subiectelor care au avut în vedere modernizarea lumii rurale românești de la finalul secolului al XIX-lea.

Analizând istoriografia românească, am remarcat faptul că nu a fost îndeajuns de preocupată de studierea gazetelor populare românești din Transilvania¹, cu atât mai puțin de „Șezătoarea”. În unele lucrări de sinteză sau dicționare dedicate istoriei presei românești, periodicul redactat de Iosif Vulcan nu a fost menționat², chiar dacă există și unele excepții³. Nici lucrările dedicate

¹ În tratarea gazetelor populare singulare sunt contribuțiile: Ioan Moța, *42 de ani de gazetărie. Contribuții la istoria gazetăriei populare din Ardeal și Banat*, – descriind special rolul foilor populare dela Orăștie: *Libertatea, Foaia interesantă, Tovărășia, Bobârnaci, cari au atins, înainte de războiu, cea mai largă răspândire în Ardeal, Banat și Crișana*, Orăștie, Tipografia Astra S.A. Cluj, 1935, 88 p.; Sebastian Bornemisa, *Gazetele populare din Transilvania și Banat*, în vol. *Fraților Alexandru și Ioan I. Lapedatu la împlinirea vârstei de 60 de ani*, București, Imprimeria Națională, 1936, p. 133–148; Sorin Radu, *Considerații privind gazetele populare din Transilvania apărute înainte de Primul Război Mondial*, „Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu”, vol. III, 1996, p. 209-219.

² Nicolae Iorga, *Istoria presei românești. De la primele începuturi până la 1916*, București, Atelierele Societății Anonime „Adevărul”, 1922; Constantin Antip, *Contribuții la istoria presei române*, București, Uniunea ziariștilor din Republica Populară Română, 1964; Victor Vișinescu, *O istorie a presei românești*, București, Edit. Victor, 2000; Vasile Pasailă, *Presa în istoria modernă a românilor*, București, Edit. Fundației Pro, 2004; Marin Badea, *Scurtă istorie a presei românești*, București, Edit. Economică, 2004; Pamfil Șeicaru, *Istoria presei*, Pitești, Paralela 45, 2007; Ilie Rad, *Incursiuni în istoria presei românești*, Cluj-Napoca, Edit. Accent, 2008.

³ *Publicațiunile periodice românești (ziare, gazete, reviste)*, descriere bibliografică de Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu, cu o Introducere de Ioan Bianu, tomul I, catalogul Alfabetic

mediului țăranesc din Imperiul Austro-Ungar nu se ocupă de gazeta analizată⁴. Sintezele dedicate istoriei românilor sau Transilvaniei⁵ nu s-au aplecat nici ele asupra publicației studiate.

Gazeta „Șezătoarea” este considerată de către unii cercetători drept o anexă a revistei „Familia”, dedicată lumii rurale⁶. În parte, afirmația este corectă, însă, din analiza celor două periodice am putut constata că gazeta populară a lui Iosif Vulcan a avut o ținută și o abordare tematică diferită, ceea ce era normal, față de marele periodic dedicat elitelor românilor din Imperiul Austro-Ungar.

Din punct de vedere metodologic, ne-am bazat cercetarea pe studierea articolelor publicate de „Șezătoarea”, urmărindu-le, în special, pe cele care au avut subiecte dedicate modernizării și educării lumii rurale. Identificarea tematicilor și a discursului care a avut ca finalitate dezvoltarea lumii rurale, a fost unul din principalele scopuri ale demersului de față, fără a minimiza subiectele

1820-1906, București, Institutul de Arte grafice Carol Göbl, 1915, p. 674; Maria Berényi, *Românii din Ungaria de azi în presa română din Transilvania și Ungaria secolului al XIX-lea (1821-1918)*. Documente, Giula, Edit. „Noi”, 1991, p. 11; Mircea Popa, Valentin Tașcu, *Istoria presei românești din Transilvania de la începuturi până în 1918*, Cluj-Napoca, Edit. Tritonic, 2003. Volumul amintește de „Șezătoare” la p. 180-181, 244, tratată din punct de vedere al contribuțiilor literare; *Dicționarul general al literaturii române*, vol. VI (S/T), coord. general. Eugen Simion, București, Edit. Univers Enciclopedic, 2007, p. 562; Ion Hangiu, *Presa românească de la începuturi până în prezent. Dicționar cronologic 1790-2007*, 18 februarie 1790 – decembrie 1916, vol. I, București, Edit. Comunicare.ro, 2008, p. 334; *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*, coord. Marian Petcu, Iași, Edit. Polirom, 2012, p. 89; Ioan David, *Presa românească din Banat în secolul al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea. Repere publicistice și filologice*, Oradea, Edit. Universității din Oradea, 2013, la finalul volumului sunt realizate fișe sintetice, printre care am identificat-o și pe cea dedicată „Șezătorii”, la p. 324-325.

⁴ Analizând evoluția țăranilor români din Transilvania, Katherine Verdery nu se ocupă și de presa dedicată lor, concentrându-se pe transformările economice, sociale și politice fără a urmări în ce măsură presa a avut un efect în evoluția societății din secolul al XIX-lea. Katherine Verdery, *Transylvanian villagers. Three Centuries of Political, Economic, and Ethnic Changes*, Berkley, Los Angeles, London, University of California Press, 1983, p. 181-229; Ocupându-se de informațiile legate de problema învățământului agricol din Transilvania din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, studiul elaborat de I. Kovács, A. Ardos, M. Mirel, *Din istoria învățământului agricol în Transilvania (1849-1900)*, „Acta Mvsei Napocensis”, vol. VII, 1970, p. 287-308, nu a abordat și preocupările gazetelor populare legate de subiect. Nici lucrarea lui Vasile Dobrescu, *Elita românească în lumea satului transilvan 1867-1918*, Târgu Mureș, Edit. Universității „Petru Maior” din Târgu Mureș, 1996, nu amintește de „Șezătoare”.

⁵ *Istoria românilor. De la independență la Marea Unire (1878-1918)*, vol. VII, tomul II, coord. Gheorghe Platon, București, Edit. Enciclopedică, 2003; Keith Hitchins, *Afirmarea națiunii: Mișcarea națională românească din Transilvania, 1860-1914*, București, Edit. Enciclopedică, 2000; Liviu Maior, *Habsburgi și români. De la loialitate dinastică la identitate națională*, București, Edit. Enciclopedică, 2006; *Istoria Transilvaniei (De la 1711 până la 1918)*, vol. III, p. 508-509. Chiar dacă abordează problematica și tipologia presei, la p. 566, nu include în analiză și informații despre gazetele populare.

⁶ Mircea Popa, Valentin Tașcu, *op. cit.*, p. 181.

conexe, publicate număr de număr și care sunt simptomatice pentru descrierea lumii rurale românești din Transilvania de la finalul secolului naționalităților. De asemenea, am urmărit și periodicul „Familia” (1865–1906)⁷, deoarece cele două au fost redactate, în paralel, de Iosif Vulcan, care a preluat din revista dedicată elitelor multe din subiectele și informațiile pe care le-a diseminat apoi într-un format ușor accesibil publicului rural. Menționăm că în studiul de față nu vom relua definirea conceputului de gazetă populară, deoarece a fost analizat într-o abordare specială⁸. Subliniem faptul că în cadrul studiului propriu-zis am utilizat varianta literară modernă a denumiri periodiceului, „Șezătoarea”, și nu forma care a apărut pe frontispiciul său, deoarece ea era tributară normelor lingvistice ale perioadei: „Ședietórea” și „Siedietórea”. Aceste forme apar menționate în referințele studiului.

Înainte de a trece la analiza propriu-zisă, dorim să prezentăm câteva informații editoriale despre gazetă. „Șezătoarea” a apărut la Budapesta, în perioada 1875–1880, pentru ca, ulterior, redacția să fie mutată la Oradea, în intervalul 1880–1882.

În prima parte a existenței a avut o periodicitate lunară, ulterior a apărut o dată la trei săptămâni, bilunar, iar în ultima parte a editării a redevenit mensuală. Numărul de pagini în care a apărut a fluctuat și el, crescând de la 8 la 16 pagini. Modificările periodicității și creșterea numărului de pagini au afectat prețul abonamentelor, care au urcat de la 1 fl., în primul an al apariției, la 2 fl. în ultimul an. În ceea ce privește abonamentele vândute, în acest stadiu al cercetării, avem puține informații despre aspect, identificând mențiunea din anul 1877, când redactorul afirma că „Șezătoarea” ajunsese la peste 1.800 de abonamente anuale, ceea ce o făcea „cea mai abonată foaie românească de dincoace de Carpați”⁹. Cu toate acestea, la finalul aceluiași an, a fost publicat un anunț care informa că se puteau achiziționa numere complete din ultimii 3 ani editoriali în schimbul contravalorii de 1 fl pentru un an întreg¹⁰, ceea ce ne indică faptul că nu toate numerele tipărite erau vândute sau distribuite gratuit. Astfel de anunțuri au continuat și în anii următori¹¹, în paralel cu cele pentru încheierea noilor abonamente¹². Trebuie să subliniem faptul că adresele legate de sprijinul gazetei s-au îndreptat către elitele din mediul rural, precum învățătorii, preoții și notarii, în ciuda faptului că periodicul s-a revendicat a fi unul adresat țăranilor. De altfel,

⁷ Sebastian Bornemisa, *op. cit.*, p. 135.

⁸ Alexandru Nicolaescu, *The Romanian newspapers published for peasants from Transylvania in the second half of the nineteenth century. A theoretical and thematic approach*, trimis spre publicare revistei „Transylvanian Review”.

⁹ Iosifu Vulcanu, *Catra cetitorii „Siedietóarei”*, „Ședietórea”, nr. 12/1877, p. 97; *Cátra cetitorii Seidietórei*, „Ședietórea”, nr. 17-18/1878, p. 144.

¹⁰ Iosifu Vulcanu, *Catra cetitorii „Siedietóarei”*, „Ședietórea”, nr. 12/1877, p. 98.

¹¹ *Începu la urechia*, „Siedietórea”, nr. 3/1880, p. 24.

¹² „Ședietórea”, nr. 2/1876, p. 15; Redactorul, *Catra cetitori*, „Siedietórea”, nr. 1/1880, p. 1.

din rubrica dedicată convorbirilor cu cititorii, rezultă că învățătorii și preoții erau cei mai numeroși cititori ai gazetei, dar și cei mai importanți autori ai articolelor publicate de ea.

Un număr tipic al periodicului avea următorul conținut: pe prima pagină era publicată o poezie, urmată de un articol cu mesaj educativ (o poveste/schiță/fragment literar), urmau biografia unei personalități, sfaturile agricole și cele practice, în vreme ce ultimele pagini erau rezervate rubricilor de știri. Din anul al doilea al apariției, pe ultima pagină a numărului a fost publicat calendarul creștin ortodox pentru luna în care apărea, iar din momentul în care a apărut bilunar, calendarul era publicat doar pe o jumătate de lună.

În ceea ce privește scopurile gazetei, am remarcat faptul că în primul număr nu a fost publicat un articol program, așa cum se obișnuia. Un astfel de material a apărut în revista „Familia”, anterior publicării primului număr al „Șezătorii”. Iosif Vulcan sublinia că gazeta nu va conține articole politice concentrându-se pe balade, doine și hore, povești, întâmplări, învățături, anecdote, cuvinte de duh etc. Scopul era „de a fi răspândită cât mai mult în popor, pentru a dezvolta gustul pentru citire”. Din acest considerent îi ruga pe toți preoții, învățătorii și notarii să facă propagandă pentru noua apariție editorială. El era de părere că existau multe sate în care „plugarii știau carte și vor să citească”, în vreme ce scopul publicației era de a ajuta la „înaintearea culturală a poporului român”¹³. Revenind asupra programului gazetei sale populare, Iosif Vulcan era de părere că „deșteptarea, luminarea și înaintearea” locuitorilor din mediul rural, se putea realiza doar prin răspândirea lecturilor, încercând să transmită astfel de informații sub formă de povestiri și glume „pentru a nu părea seci”, deoarece credea că numai în acest mod se putea redacta o gazetă dedicată plugarilor români din Ardeal¹⁴. Putem remarca preocuparea lui Iosif Vulcan de a se plia pe cerințele și specificul lumii rurale, ceea ce dovedește o bună cunoaștere a realităților timpului.

Articole cu tematică modernizatoare

Urmărind articolele publicate de „Șezătoarea”, am identificat mai multe seturi de contribuții care au avut în vedere modernizarea lumii rurale. Astfel, în cadrul celor dedicate agriculturii, educației, culturii, sfaturilor utile, fragmentelor literare etc., dar și în cadrul celor care au cuprins informații utile, am remarcat preocuparea de a transmite mesaje educaționale, care aveau ca scop dezvoltarea societății. Prin urmare, putem afirma că aproape toate articolele publicate de gazetă au avut în vedere modernizarea locuitorilor din mediul rural românesc al Transilvaniei.

¹³ Iosifu Vulcanu, *La carturarii poporului romanu*, „Familia”, nr. 46/1874, p. 558.

¹⁴ Idem, *Catra carturarii poporului romanu*, „Ședietórea”, nr. 12/1875, p. 96; Idem, *Catra cetitorii acestei foi*, „Ședietórea”, nr. 12/1876, p. 93-94; Redactorul, *Fraților dela sate!*, „Ședietórea”, nr. 24/1880, p. 185.

În prima parte a cercetării, ne-am axat pe analiza articolelor cu tematică agricolă, remarcând că „Șezătoarea” nu a publicat la fel de multe contribuții pe acest subiect, precum contemporana sa „Cărțile săteanului român”¹⁵, dar tematicile abordate merită să fie relevate. Subiectele au fost variate, de la descrierea beneficiilor aduse agriculturii de păsări¹⁶, păduri¹⁷, rolul luminii și căldurii la dezvoltarea plantelor și animalelor¹⁸, la cultivarea modernă a culturilor¹⁹, susținerea creșterii animalelor de povară²⁰, cultivarea legumelor, dar și procesarea sau conservarea lor²¹. Nu au lipsit contribuțiile legate de metodele moderne de utilizare a plugului cu brăzdar adânc pentru ca pregătirea solului pentru cultivare să fie de bună calitate²². Articolele despre pomărit²³ sau sfaturile pentru îngrijirea viilor²⁴ au întregit preocupările legate de agricultură. O altă serie a articolelor dedicate domeniului agricol s-a axat pe problema îngrijirii animalelor domestice, dar și pe procesarea laptelui, lânii sau cărnii, considerate unele din cele mai rentabile foloase de pe urma animalelor domestice²⁵.

„Șezătoarea” a încercat, prin intermediul unor articole științifice, modernizarea lumii rurale românești din Transilvania. O parte din acestea au diseminat informații despre evoluția tehnicii de la acea vreme, fiind abordate teme legate de transportul feroviar, telegraf și electricitate, susținând necesitatea ca românii să le adopte, pentru că altfel nu puteau progresa din punct de vedere economic²⁶.

¹⁵ Pentru exemplificare vezi: Alexandru Nicolaescu, *Evoluția tematicilor publicate de gazeta populară Cărțile Săteanului Român (1876-1886)*, „Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu”, vol. XXVIII, 2021, p. 5-36.

¹⁶ *Se nu stirpiti paserile!*, „Ședetőrea”, nr. 6/1876, p. 49; G. Antonescu, *Folósele ce s'aduc economiei de cătră paseri*, „Ședetőrea”, nr. 3/1882, p. 42-43.

¹⁷ A.R., *Pădurea și agricultura*, „Ședetőrea”, nr. 6/1882, p. 90-91.

¹⁸ Giorgiu Popa, *Viėti 'a animalelor și a plantelor depinde dela caldura si dela lumina*, „Ședetőrea”, nr. 1/1880, p. 1-2.

¹⁹ P.S. Aurelian, *Mălura și tăciunele, văruiul grăului de semănată*, „Ședetőrea”, nr. 8/1882, p. 120-121.

²⁰ Idem, *Mazarichea séu bobusiorulu*, „Ședetőrea”, nr. 7/1876, p. 55-57.

²¹ Florianu Selagianu, *Unele si altele de la sate*, „Ședetőrea”, nr. 8/1878, p. 58-60; M.A., *Grădina de legume*, „Ședetőrea”, nr. 7/1882, p. 105-109.

²² *Cum trebuie a se conduce plugul*, „Ședetőrea”, nr. 9/1882, p. 141.

²³ Teodoru Manu, *Grădinari 'a*, „Ședetőrea”, nr. 10/1877, p. 82-83; nr. 11/1877, p. 90-92; nr. 12/1877, p. 99-101; George Grec, *Sămănarea pomilor*, „Ședetőrea”, nr. 4/1882, p. 57-58; M.A., *Cultura mărului și părului*, „Ședetőrea”, nr. 2/1882, p. 26-27; Elia Popu, *Pomariile aducu folóse*, „Ședetőrea”, nr. 6/1877, p. 46-47.

²⁴ L., *Îngrijirea ce trebuie se aiba cineva înainte de culesul viilor*, „Ședetőrea”, nr. 19/1880, p. 150.

²⁵ M.A., *Laptari 'a*, „Ședetőrea”, nr. 16/1880, p. 124; Idem, *Economia vitelor*, „Ședetőrea”, nr. 1/1882, p. 11; Idem, *Economia vitelor*, „Ședetőrea”, nr. 2/1882, p. 26; nr. 3/1882, p. 43.

²⁶ A.M. Marienescu, *S'au schimbatu vremile*, „Ședetőrea”, nr. 2/1875, p. 9-11.

În dese rânduri, au revenit în paginile gazetei problemele legate de școlarizarea copiilor de țărani. Prin îndemnuri repetate li s-a cerut să-și lase copiii să frecventeze școlile și să renunțe la procedeul de a-i ține acasă pentru a ajuta la muncile câmpului²⁷. Susținerea procesului educațional de către români, prin contribuții la plata adecvată a învățătorilor a fost și ea analizată, considerându-se că dascălii erau foarte prost plătiți²⁸. În continuarea tematicii a fost prezentat exemplul sașilor, maghiarilor și șvabilor, care își susțineau, mult mai bine ca românii, sistemul propriu educațional din Transilvania²⁹. Educația a fost percepută ca singura modalitate de a depăși condiția precară în care se aflau țărani români din Transilvania. Astfel de abordări au fost reluate în cadrul unor articole speciale sau prin intermediul fragmentelor literare publicate³⁰.

„Șezătoarea” a susținut o rubrică caracteristică gazetelor populare, și anume cea în care au fost publicate articole sub formă de dialog, de regulă dintre un țăran și un învățător, prin intermediul cărora au fost abordate și descrise mai multe problematice. De asemenea, a publicat numeroase scrisori ale plugarilor care descriau motivația de a învăța să scrie și să citească, chiar și la vârste înaintate³¹. Exemplul armatei, ca loc în care mulți români au fost alfabetizați, a fost, la rândul său, subliniat³². Articolele care au susținut procesul de alfabetizare la orice vârstă au subliniat importanța acestuia în demersul de modernizare a lumii rurale³³. În câteva ocazii au fost publicate contribuții care accentuau necesitatea ca românii să frecventeze școlile de meserii. Prin intermediul lor autorii articolelor au încercat să-i lămurească asupra faptului că meseriile erau vitale pentru dezvoltarea economică, luptând și cu percepția conform căreia cei care deveneau meseriași sau ucenici ajungeau slugi³⁴.

Au fost publicate și luări de poziție care susțineau că, în ciuda faptului că educația este o necesitate, fără o situație materială benefică, poporul român nu poate să ajungă la o dezvoltare culturală acceptabilă, exemplificând prin situația celor mai evoluate popoare din Europa. Autorul milita pentru buna organizare a comunităților rurale, prin intermediul întrajutorării, înființării băncilor sătești și a

²⁷ *Dascalu si badea Iuonu*, „Ședietóra”, nr. 3/1875, p. 22-23; *Dascalu si badea Iuonu*, „Ședietóra”, nr. 3/1876, p. 19-20; Iosifu Balanescu, *Vai, vai, vai!*, „Ședietóra”, nr. 7/1875, p. 54-55.

²⁸ Isaia Schintea, *Ce ar trebui se fia în fia care satu*, „Ședietóra”, nr. 15/1878, p. 113-115; Nutiu Onu Ghili, *Orbi'a sufletesca e mai rea, decâtu cea trupesca*, „Ședietóra”, nr. 12/1876, p. 94-96.

²⁹ Marcu Emilianu, *Trebuinti'a noastră cea mai mare*, „Ședietóra”, nr. 8/1877, p. 65-66; *Fonduri școlare. Lips'a, folosul și modul înfiunțării lor*, „Ședietóra”, nr. 21/1880, p. 161-164.

³⁰ T. Margineanu, *Întieptul*, „Ședietóra”, nr. 6/1879, p. 44-45; Marcu Emilianu, *Ce e de facutu pentru poporului nostru!*, „Ședietóra”, nr. 7/1876, p. 53-54.

³¹ Gavrilu Micescu, *Invetiati Romani carte!*, „Ședietóra”, nr. 2/1876, p. 11-12; Vasilie Jarca, *Cum am invetiati io a scrie si a ceti*, „Ședietóra”, nr. 9/1875, p. 65-67.

³² Radu Hurra, *Epistol'a unui ostasiu la parintii*, „Ședietóra”, nr. 4/1877, p. 31-32.

³³ T.B. Orga, *Óre are plugarul trebuinta sê scia ceti?*, „Ședietóra”, nr. 5/1880, p. 33-34.

³⁴ Elia Popu, *Mestesugurile sunt bune*, „Ședietóra”, nr. 3/1877, p. 27-28.

reuniunilor agricole, toate acestea fiind identificate ca principalele mijloace prin care mediul rural se putea dezvolta rapid din punct de vedere economic. Sprijinul pentru organizarea demersurilor enumerate anterior trebuia susținut de preoți și învățători, prin intermediul exemplurilor personale și organizarea unor prelegeri special dedicate subiectului³⁵.

Educația moralizatoare nu a fost eludată, prin intermediul mai multor studii au fost susținute concepte precum „omenia”³⁶ și cinstirea părinților/înaintașilor³⁷. Putem include aici și contribuțiile care au tratat combaterea lenei³⁸, lăcomiei³⁹ și susținerea necesității muncii cinstite⁴⁰, a hărniciei⁴¹, cumpătării⁴² și inteligenței⁴³. În cadrul mai multor analize a fost condamnată mentalitatea românilor de a se mulțumi cu ceea ce dețineau, considerând că cei săraci nu voiau să muncească, preferând să trăiască la limita existenței. Opulența și dezinteresul celor bogăți, precum și corupția autorităților era corelată cu atitudinea defetistă a celor nevoiași⁴⁴. În contrapondere cu temele amintite mai sus au fost prezentate și exemple optimiste, legate de puterea modelului personal și implicarea intelectualilor în comunitatea sătească în care locuiau⁴⁵. Prin intermediul acestor luări de poziție, unii autori au încercat să-i conștientizeze pe români că este necesar să renunțe la a mai trăi ca înaintașii lor, pentru că doar astfel se vor putea moderniza⁴⁶.

Descrierile de călătorii au transmis un mesaj educativ și modernizator evident, deoarece prin intermediul lor au fost create o serie de imagini și mentalități ale românilor⁴⁷. Descrierile publicate în „Sezătoarea” s-au axat pe

³⁵ *Privire asupra stării poporului și a mijloacelor prin cari s'aru puté ajutá*, „Siedietóra”, nr. 22/1880, p. 169-171; Marcu Emilian, *La anul nou*, „Ședietóra”, nr. 1/1882, p. 1-2; Isaia Schinteia, *Un glas dela sat*, „Ședietóra”, nr. 2/1882, p. 17-18.

³⁶ *Omul de omenia*, „Ședietóra”, nr. 4/1875, p. 27-30.

³⁷ Georgiu Popu, *Pacalitura nepotului*, „Ședietóra”, nr. 6/1875, p. 46-47; C. Ungureanu, *Portretulu*, „Ședietóra”, nr. 2/1876, p. 13; Lazaru P. Petrinu, *Invetiatorulu Tanasie*, „Ședietóra”, nr. 1/1878, p. 2-5; nr. 2/1878, p. 11-14; nr. 3/1878, p. 20-22.

³⁸ Unu preotu, *Siepte bole de capetania ale sufletului*, „Ședietóra”, nr. 5/1876, p. 38-39.

³⁹ D.B., *Ómenii si lacomi'a*, „Ședietóra”, nr. 16/1879, p. 125.

⁴⁰ T.P., *Lucrulu invinge tóte*, „Ședietóra”, nr. 5/1877, p. 88-89.

⁴¹ Isaia Schinteia, *Scrisóarea unui betránu cátra nepotul seu*, „Ședietóra”, nr. 11/1879, p. 82-83.

⁴² I. Manliu, *Cumpetarea si munc'a intretíne sánetatea*, „Siedietóra”, nr. 2/1880, p. 11-12; *Vestitorii morții*, „Siedietóra”, nr. 2/1880, p. 13-14.

⁴³ Ach. Miloica, *Unu purcelu micu si lupii*, „Ședietóra”, nr. 17/1879, p. 138-139.

⁴⁴ Unu preotu necasítu, *Unu satu batutu de Dumnedieu*, „Ședietóra”, nr. 9/1878, p. 66-67; Idem, *Unu altu satu batutu de Dumnedieu*, „Ședietóra”, nr. 10/1878, p. 77-79; Isaia Schinteia, *O vorba la timpul seu*, „Ședietóra”, nr. 13/1879, p. 98-99.

⁴⁵ Elia Popu, *Ce tie nu-ti place, altora nu face*, „Ședietóra”, nr. 11/1878, p. 83-85; Unu plugaru, *Perirea de din tine române!*, „Ședietóra”, nr. 15/1879, p. 115-118.

⁴⁶ Demetriu Barbu, *Obiceiuri si naravurile unor óameni din clas'a muncitóre*, „Siedietóra”, nr. 2/1880, p. 10.

⁴⁷ Pentru impactul și imaginarii creat de călătorii vezi: Alexandru Istrate, *Călătoria*, în vol. *Enciclopedia Imaginariilor din România*, vol. III, coord. general Corin Braga, *Imaginar istoric*, coord. Sorin Mitu, Iași, Edit. Polirom, 2020, p. 326-341.

anumite zone din Peninsula Balcanică⁴⁸, Imperiul Austro-Ungar⁴⁹ și Regatul României⁵⁰. Amintim și descrierea geografică a statului Austro-Ungaria, în care au fost publicate date despre vecini, suprafață, locuitori, modul de guvernare, locul ocupat în Europa etc.⁵¹.

O serie de articole publicate de gazeta studiată s-au cantonat pe transmiterea unor informații educaționale care în subsidiar aveau un mesaj modernizator, prin încercarea de a combate credințele populare ale românilor. Astfel de articole s-au ocupat de descrierea formei pământului, mișcarea sa în jurul soarelui, însoțită de explicația fizică a succesiunii zilelor cu nopțile și a anotimpurilor, prezentând date despre suprafața totală a uscatului, a apei, a Ecuatorului etc. Am remarcat faptul că autorul a folosit un limbaj popular, utilizând cuvinte uzuale care erau ușor de înțeles de locuitorii din mediul rural⁵². Articolul a fost urmat de o descriere a soarelui și a lumii, care a utilizat caracteristicile celui precedent, autorul referindu-se la dimensiuni și distanțe, utilizând un discurs familiar lumii rurale⁵³. Descrierea aerului și efectele pe care le producea asupra organismului uman sau al animalelor, a fost abordată în cadrul unei analize mult mai tehnice față de cele două amintite anterior⁵⁴, dar care merită a fi menționată. Această categorie de articole este simptomatică pentru descrierea conceptului de educare și modernizare prin intermediul presei, procedeu pe care gazeta studiată l-au utilizat din plin.

Combaterea superstițiilor a beneficiat de un calup special de abordări care au analizat critic credințele populare ale românilor din Transilvania. În cadrul luărilor de poziție, autorii au condamnat intens faptul că românii ardeleni erau adepți ai vrăjitoriei sau magiei, motiv pentru care erau des înșelați de cei care profitau de naivitatea lor⁵⁵. De cele mai multe ori, au fost dezbătute problematica credinței în strigoi și interpretarea viselor⁵⁶, care au fost analizate, atât în cadrul articolelor literare, cât și în cele speciale⁵⁷.

⁴⁸ Ioanu V. Barcianu, *Strămtorile Balcanilor*, „Ședietorea”, nr. 12/1877, p. 102-103.

⁴⁹ *Biserica mare din Zagabria*, „Ședietorea”, nr. 4/1880, p. 30.

⁵⁰ *Valea Argeșului*, „Ședietorea”, nr. 9/1882, p. 130-132.

⁵¹ Teodor Ceantea, *Austro-Ungaria*, „Ședietorea”, nr. 20/1880, p. 156-157.

⁵² Teodoru Manu, *Invetiatorul si bade Juonu. (Convorbire despre form'a, marimea si miscarea pamântului)*, „Ședietorea”, nr. 13/1878, p. 98-100; Teodoru Ceantea, *Despre mișcarile pământului*, „Ședietorea”, nr. 4/1880, p. 26-27.

⁵³ T. Manu, *Despre marimea, departarea si schimbarea lunii, decându asemenare cu marimea sórelui*, „Ședietorea”, nr. 17/1879, p. 131-133.

⁵⁴ M.A., *Aerul*, „Ședietorea”, nr. 17/1880, p. 132.

⁵⁵ I. Dragosiu, *O vrăgitoare – ca tôte*, „Ședietorea”, nr. 6/1875, p. 44-46; Elia Popu, *„Nu credeti in vrăgitoare, babelor descântătoare!”*, „Ședietorea”, nr. 10/1877, p. 84-85.

⁵⁶ Silvio, *Puterea credintei desierte*, „Ședietorea”, nr. 3/1880, p. 17-19.

⁵⁷ Aceste practici nu erau specifice românilor, de exemplu italienii aveau o percepție asemănătoare la finalul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea Cf. Laura Spinney,

În scopul modernizării și educării locuitorilor țărani, a fost publicat articolul care a criticat existența numărului mare de sărbători la români. Autorul constata că din 365 de zile, doar 286 erau lucrătoare, iar dacă erau luate în calcul și cele în care vremea era improprie muncilor agricole, numărul lor scădea la 160. Discuția s-a cantonat pe problema sărbătorilor populare care nu erau înscrise în calendarul Bisericii ortodoxe și care ajungeau la 52 pe an. Ca exemplu demn de urmat erau prezentați ungerii și sașii, care lucrau în aceste zile considerate de români sărbători și nu li se întâmpla niciun rău. Prin intermediul articolului, autorul milita pentru respectarea sărbătorilor bisericesti și eliminarea celor populare, care trebuiau combătute de biserică și școală⁵⁸.

Educația alimentară nu a lipsit din preocupările gazetei, fiind descrise tipurile de carne și valoarea lor nutrițională⁵⁹, precum și o descriere a vegetarianismului⁶⁰.

Educația economică s-a axat pe conștientizarea nevoii de a economisi, marșând pe ideea că românii erau obișnuiți să cheltuiască surplusul, dacă îl aveau, sau recurgeau la împrumuturi greu de returnat⁶¹. Progresul a fost identificat cu dezvoltarea economică, proces care trebuia să se desfășoare treptat, dar sigur⁶². Au fost prezentate și exemple ale vecinilor șvabi care, în contrapondere cu românii, erau mai uniți, cumpătați și muncitori, caracteristici care se regăseau și în modul în care arătau satele locuite de ei⁶³. Exemplele erau prezentate cu scopul de a fi urmate și de români.

Una dintre cele mai dezbătute problematici de presa românească din Transilvania, a fost legată de combaterea alcoolismului⁶⁴, subiect care nu a lipsit

Gripa spaniolă din 1918. Pandemia care a schimbat lumea, București, Edit. Corint, 2020, p. 52; Crediințele populare și superstițiile românilor sunt asemănătoare cu cele din zona balcanică, așa cum apar ele descrise de Mark Mazower, *Balcanii: de la sfârșitul Bizanțului până azi*, București, Edit. Humanitas, 2019, p. 94, 106; I. Dragosiu, *O vragitoare – ca toate*, „Ședietorea”, nr. 6/1875, p. 44-46; Stefanu Bota, *Strigoii*, „Ședietorea”, nr. 1/1876, p. 3-4; Pavelu Ursu, *Credințele deserte*, „Ședietorea”, nr. 9/1876, p. 70-72; T. Bodgeanu, *Sunt ore strigoi séu ba?*, „Ședietorea”, nr. 6/1879, p. 42-43; I.S. Rădăcină, *Credința deșertă*, „Ședietorea”, nr. 8/1882, p. 123-126.

⁵⁸ Elia Popu, *Sé nu tînemu atâtea serbatori!*, „Ședietorea”, nr. 5/1878, p. 35-36.

⁵⁹ *Cărnurile și puterea lor nutritivă*, „Ședietorea”, nr. 15/1880, p. 116-117; Dr. Butuc, *Carnea de porc*, „Ședietorea”, nr. 1/1882, p. 10-11.

⁶⁰ *Omenii cari nu mânca carne*, „Ședietorea”, nr. 17-18/1878, p. 141-142.

⁶¹ Teodoru Bodgeanu-Orga, *Pastrarea e isvorul îndestularii; iera respirarea duce pe omu la saracia rușinoasă*, „Ședietorea”, nr. 9/1879, p. 67-69; *Vrednicu de urmatu*, „Ședietorea”, nr. 22/1879, p. 170-172; nr. 23/1879, p. 178-180; Elia Popu, *O femeie sirguinciōsa*, „Ședietorea”, nr. 3/1880, p. 20; Marcu Emilian, *Cum sé ne facemu bogati!*, „Ședietorea”, nr. 3/1876, p. 17-19.

⁶² Dr. Giorgiu Popa, *Cum s'a facutu progresul economicu*, „Ședietorea”, nr. 3/1880, p. 19-20.

⁶³ Marcu Emilianu, *Într'unu satu șvabescu*, „Ședietorea”, nr. 14/1879, p. 108-109.

⁶⁴ Pentru informații despre problema alcoolismului vezi, pe larg, Oana Mihaela Tămaș, *Între uz și abuz de alcool în România. Sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, Cluj-Napoca, Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, 2015.

din paginile „Șezătorii”, care a condamnat consumul de alcool în cadrul unor analize ample sau în cadrul operelor literare publicate⁶⁵. De cele mai multe ori acest „flagel social”, cum era denumit în epocă, a fost considerat principala cauză a sărăciei⁶⁶, lenei⁶⁷, marginalizării sociale, generator de boli și violență⁶⁸. Din dorința de a percuta mentalitatea tradițional țărănească, consumul de alcool, împreună cu tutunul, a fost apreciat ca unul din cele mai condamnabile păcate⁶⁹. De asemenea, preoții⁷⁰, învățătorii sau femeile⁷¹ care cădeau în patima consumului de alcool erau judecați aspru.

Pentru a evita eventualele înșelătorii, gazeta a publicat informații despre noile prețuri ale produselor ca urmare a introducerii în Austro-Ungaria a sistemului metric universal⁷², exemplificând pe înțelesul țăranilor noile unități de măsură proaspăt adoptate⁷³.

Chiar dacă au reluat majoritatea tematicilor analizate mai sus, trebuie evidențiate separat sfaturile utile publicate de „Șezătoarea”, deoarece tipul de informație a fost o caracteristică importantă a gazetelor populare. Acestea au fost informații scurte și percutante adresate țăranilor. Cele mai multe s-au concentrat pe necesitatea de a-și îngriji, educa și a-și lăsa copiii să frecventeze școlile, pe nevoia de a fi cumpătați, de a evita consumul de alcool, de a munci cu spor, de a păstra și igieniza locuințele, obiectele vestimentare sau de uz casnic, de a nu neglija igiena corporală, de a fi atenți la consumul alimentelor etc.⁷⁴.

Secțiunile dedicate sfaturilor utile au cuprins și informații agricole, axându-se pe bolile și creșterea animalelor⁷⁵, dar și pe conservarea alimentelor perisabile

⁶⁵ Itîcu, *Rugaciunea crismarului*, „Ședietóra”, nr. 5/1876, p. 37-38; T.B., *Relele cari duc pe omu la seracia, chiar si la mórte*, „Ședietóra”, nr. 1/1880, p. 3-4; Polescu, *Peirea țeranului este beția*, „Ședietóra”, nr. 9/1882, p. 129-130.

⁶⁶ Alesandru Padureanu, *Scrisorea unui plugariu romanu catra redactorulu*, „Ședietóra”, nr. 8/1876, p. 61-63.

⁶⁷ *Mór'a de la nisipu*, „Ședietóra”, nr. 4/1878, p. 28-30.

⁶⁸ Alesandru Ardelanu, *Ce face omulu betivu si beatu?*, „Ședietóra”, nr. 8/1876, p. 64; *Istoria timbrului fantastic*, „Ședietóra”, nr. 1/1882, p. 11.

⁶⁹ Iuliu Habianulu, *Convorbire in siedetóre*, „Ședietóra”, nr. 16/1878, p. 124-126.

⁷⁰ Todea Gravrili Glogori, *Convorbiri intre doi svatosi*, „Ședietóra”, nr. 11/1876, p. 85-86.

⁷¹ Marcu Emilian, *Un reu mare*, „Ședietóra”, nr. 2/1882, p. 25.

⁷² Idem, *Mesurile cele noue*, „Ședietóra”, nr. 1/1876, p. 1-2.

⁷³ *Mesur'a cea noua*, „Ședietóra”, nr. 2/1876, p. 15.

⁷⁴ I.V., *Cele diece porunci ale tieranului romanu*, „Ședietóra”, nr. 2/1875, p. 15; Pavelu Ursu, *Despre crescerea prunciloru*, „Ședietóra”, nr. 10/1875, p. 73-75; Ioan Marcu, *Cum se crescemu pruncii*, „Ședietóra”, nr. 17-18/1878, p. 138-140; P.D. Cardosiu, *Despre crescerea casnica si scolara. – Dupa Lauckhard* –, „Ședietóra”, nr. 18/1879, p. 139-142; nr. 19/1879, p. 147-149; nr. 20/1879, p. 155-156; Elia Popu, *Regule de auru în viétia*, „Ședietóra”, nr. 6/1878, p. 43-44.

⁷⁵ Isaia Schintea, *Cum se ne hranimu caii!*, „Ședietóra”, nr. 3/1876, p. 20-21; *Invetiaturile lui Mosiu-Martinu*, „Ședietóra”, nr. 4/1876, p. 33-34; nr. 9/1876, p. 72-73.

prin gătire, combaterea dăunătorilor, în special a rozătoarelor⁷⁶. Față de articolele speciale dedicate agriculturii, acestea erau mult mai succinte și se refereau la probleme stringente.

Sfaturile medicale nu au lipsit, ele au abordat bolile precum frigurile⁷⁷, turbarea⁷⁸, vărsatul⁷⁹, dar și remediile contra rănilor deschise⁸⁰. Interesant de menționat că, în ciuda susținerii cunoștințelor medicale moderne, unele informații au fost prezentate sub forma remediilor populare.

Așa cum afirmase redactorul periodicului, gazeta a susținut o serie de mesaje educaționale și modernizatoare prin intermediul publicării unor opere literare special dedicate sătenilor. Cele mai multe contribuții s-au referit la viața țăranilor, având un mesaj mobilizator, dar condamnând unele tare sociale simptomatice pentru societatea rurală a perioadei.

La fel ca în cazul celorlalte gazete populare românești din Transilvania⁸¹, „Șezătoarea” a publicat o serie de biografii ale personalităților culturale sau politice românești, realizate în spiritul istoriografiei romantice, dar și cu scopul de a populariza cunoștințele despre acestea. Am remarcat faptul că cele dedicate oamenilor politici din Regatul România⁸² au fost mai bine reprezentate față de cele care s-au referit la omologii lor din Imperiul Austro-Ungar. Biografiile au fost însoțite de imaginea celor prezentați, pentru a-i face mai bine cunoscuți publicului cititor.

Nu au lipsit rubricile dedicate glumelor, ghicitorilor, zicalelor, cuvintelor de duh sau proverbelor, care au fost publicate la finalul fiecărui număr. O parte din ele s-au referit, în stilul caracteristic, la anumite situații politice sau sociale ale epocii, dar și la aspecte privind modernizarea lumii rurale, precum cele legate de adoptarea vestimentației moderne, introducerea unor utilaje și tehnici agricole noi etc.⁸³.

⁷⁶ *Invetiaturile lui Mosiu-Martinu*, „Ședietorea”, nr. 5/1876, p. 40-41; nr. 10/1876, p. 81; I. Cupareneș, *Lécu contra gărgăritei*, „Ședietorea”, nr. 3/1880, p. 22; *Fructele și legumele degerate*, „Ședetorea”, nr. 1/1882, p. 11; *Lucruri de folosu*, „Ședietorea”, nr. 18/1880, p. 141-142.

⁷⁷ *Lécu de friguri*, „Ședietorea”, nr. 2/1877, p. 13.

⁷⁸ Dr. I. Felix, *Turbarea câinilor*, „Ședietorea”, nr. 12/1879, p. 90-92.

⁷⁹ Sânzian, *Ceva despre vărsat*, „Ședetorea”, nr. 3/1882, p. 39-40.

⁸⁰ I. Cupareneș, *Lécu în contra ranilor*, „Ședietorea”, nr. 15/1878, p. 120.

⁸¹ Le avem în vedere pe cele studiate de noi, și anume: „Cărțile Săteanului Român” (1876-1886), „Opinca” (1885), „Gazeta Economului” (1892), „Țara Noastră” (1907) și „Solia Satelor” (1912-1913).

⁸² Carol I al României și Ion Brătianu au fost cei mai bine reprezentați. Subliniem că am redat doar câteva exemple în sprijinul afirmației: *Carol I Domnitorul României*, „Ședietorea”, nr. 1/1879, p. 1; *Ionu Brătianu*, „Ședietorea”, nr. 3/1879, p. 17; *Ion Brătianu*, „Ședetorea”, nr. 9/1882, p. 134-135.

⁸³ *Hodoroscu si Troscu*, „Ședietorea”, nr. 2/1878, p. 16; Ionu Croitoru, *Cele mai mari pecate*, „Ședietorea”, nr. 1/1876, p. 4-5; Idem, *Vorbe de auru*, „Ședietorea”, nr. 6/1876, p. 49; *Scrisorile lui Păcala cătră Tândala*, „Ședetorea”, nr. 6/1882, p. 92; *Ghicituri*, „Ședetorea”, nr. 3/1882, p. 47; *Hai să ridem!*, „Ședetorea”, nr. 8/1882, p. 127; *Gura satului în ședetóre*,

Urmărind toate articolele publicate de gazeta populară „Șezătoarea”, putem afirma că marea lor majoritate conțineau mesaje educative, care în subtext militau pentru dezvoltarea și implicit modernizarea lumii rurale românești. Categoriile de articole analizate mai sus au fost cele mai reprezentative astfel de contribuții.

Informații generale

Utilizând modelul revistei „Familia”, Iosif Vulcan a susținut și în cadrul „Șezătorii”, o rubrică de informații generale, în care a publicat știri diverse, dar care erau redată în cea de-a doua într-o formă pe înțelesul țăranilor. Aceasta are meritul de a-i fi informat pe locuitorii din mediul rural despre evenimentele epocii în care trăiau, cu mențiunea că au fost elaborate într-un limbaj accesibil publicului rural. Cea mai longevivă astfel de rubrică a fost *Ce e nou în țiera si lume?*. În cadrul său au fost redată informații despre combaterea beției, situația politică, economică și socială, lucrările Parlamentului din Budapesta, dar și a celui din București sau schimbările guvernamentale de la Budapesta, Viena sau București. Nu au lipsit informații despre evoluția prețului grâului și al animalelor, starea recoltelor în Austro-Ungaria și România, dar și cele despre epidemiile sau calamitățile epocii⁸⁴.

După anul 1879, informațiile generale s-au cantonat pe abordările de tip cancan, concentrându-se pe crime, violență, sinucideri pasionale, cazuri de canibalism, boli, muncă, logodnele și căsătoriile caselor domnitoare europene, dueluri, donațiile oamenilor bogați, prinderea unor bande de tâlhari, accidente de birjă etc. Printre acestea au răzbătut însă și informații legate de închiderea unor căi ferate, din cauza deteriorării lor, sau discuțiile despre construirea unor căi ferate noi în Transilvania, descoperirea unor rezerve de petrol în Maramureș, pătrunderea obiceiului de a incinera cadavrele, informații despre românii din Peninsula Balcanică ș.a.⁸⁵.

Evoluția situației din Balcani din perioada 1875–1878 a fost, la rândul ei, amplu dezbătută în paginile „Șezătorii”, încă de la începerea ostilităților dintre Rusia și Turcia, fiind evidențiată și poziția României și a Marilor Puteri⁸⁶. După decizia României de a participa activ la război, a apărut o rubrică specială denumită *Resboiulu*, în care au fost publicate informații despre evoluția situației confruntărilor din Balcani și Asia Mică, dar și despre tratatele de pace de la San-Stefano și Berlin⁸⁷.

„Ședetóra”, nr. 7/1882, p. 110; *Scrisorea lui Șloim cătra Gloim*, „Ședetóra”, nr. 7/1882, p. 112; *Dicătóre*, „Ședetóra”, nr. 3/1882, p. 48.

⁸⁴ *Ce e nou în țiera si lume?*, „Șiedietóra”, nr. 22/1880, p. 175.

⁸⁵ *Iernele calde*, „Ședetóra”, nr. 3/1882, p. 42.

⁸⁶ *Resboiulu*, „Șiedietóra”, nr. 5/1877, p. 42-43.

⁸⁷ *Ibidem*, nr. 7/1877, p. 62–63; nr. 8/1877, p. 70-71; nr. 9/1877, p. 79-80; nr. 10/1877, p. 88; nr. 11/1877, p. 94-95; nr. 12/1877, p. 103-104.

După cum am putut constata, rubrica de informații generale a avut menirea de a-i ține la curent pe cititori cu evoluția situației sociale și politice a perioadei, nelipsind însă curiozitățile și informațiile de tip cancan.

Concluzii

Urmărind și revista „Familia”, în paralel cu „Șezătoarea”, am putut constata că modul editorial în care era redactat un număr al celei din urmă, în special din ultimii trei ani de existență, seamăna cu cel al periodicului dedicat elitelor și editat tot de Iosif Vulcan.

Cercetând gazeta populară „Șezătoarea” pe parcursul celor opt ani de apariție, am putut constata faptul că în ciuda schimbărilor editoriale sau tematice, mesajele transmise de ea au rămas aceleași. Redactorul său a avut în vedere modernizarea lumii rurale românești din Transilvania, atât din punct de vedere social, cât și cultural. Cele mai importante mesaje prin intermediul cărora a încercat să-și atingă scopul, în ceea ce privește dezvoltarea și modernizarea, au fost, așa cum am evidențiat în studiul de față, cele dedicate agriculturii, științei, educației, economiei, medicinei, culturii, călătoriilor, combaterii superstițiilor și alcoolismului. Cele mai percutante mesaje au fost transmise prin intermediul sfaturilor utile, care au avut aceleași tematici cu cele enunțate anterior, dar care s-au axat și pe domeniul politic. Informațiile utile au avut darul de a-ți ține pe cititori la curent cu ceea ce se petrecea în lume, creând astfel și o percepție față de alte societăți alte timpului și o mai bună raportare a românilor la epoca în care trăiau.

În final, trebuie remarcat interesul acordat de elitele românești din Transilvania celei de-a doua părți a secolului al XIX-lea pentru modernizarea locuitorilor din mediul rural. Încercările lor de a-i familiariza cu noile tehnologii din domeniul agricol sau economic, precum și sfaturile utile legate de organizarea gospodăriilor, atenția la igienă și alimentație au avut în vedere modernizarea lumii rurale românești din Transilvania. În acest sens, putem evidenția faptul că tematica publicată de „Șezătoarea” a fost bine aleasă și inteligent diseminată de autorii articolelor care au fost în marea lor majoritate învățători, motiv pentru care subiectele abordate demonstrează o bună înțelegere a realităților timpului. Astfel că, putem afirma că periodicul și-a îndeplinit dezideratul de a publica materiale în scopul modernizării lumii rurale.